

במה צמח לא בוארי הפסקולטה ארסואת ליניים
מה שמע
אל האוניברסיטה הפדרית והדסה

מיקי שוורץ ז"ל
1954-2016

"מה נשמע" כתב העת של הפקולטה
לרפואת שיניים ובוגריה.

שנה 45 גיליון 103,
אביב תשע"ו - 2016

המייסד (1971) והעורך הראשון:
נח שטרן

תמונת השער:
ראה כתבה בעמ' 4

עורך:
פרופ' נח שטרן 052-641-4770
nstem@cc.huji.ac.il

יו"ר ארגון הבוגרים:
פרופ' דורון אפרמיאן 050-8573945
dorona@cc.huji.ac.il

מזכירת המערכת:
גב' מאיה מועלם

יחסי ציבור:
יהודית רודולף

עריכה לשונית:
אודי לוינגר

עיצוב גרפי:
"מעוצב" ליאת חברוני

הפקה ודפוס:
דפוס איילון, ירושלים

כתובת המערכת:
"מה נשמע", בית הספר לרפואת שיניים,
הקמפוס הרפואי ה.מ. הדסה,
ת"ד 12272 ירושלים 91120

אתר הפקולטה:
<http://dental.huji.ac.il>
אתר ארגון הבוגרים - מהנוסח העברי
של אתר הפקולטה קיימת גישה ישירה

קורא יקר,

בליל שישי ד' באדר א' תשע"ו דמם לבו של חברנו מיקי שוורץ והוא החזיר את נשמתו לבורא. בצהרי יום א', ברוחות סוערות, בגשם שוטף ועם דמעות בעיניים ליוונו את חברנו האהוב בדרכו האחרונה, וביגון וצער כיסינו את קברו הטרי בירושלים, אפילו השמים בכו בזמן ההלוויה. בעמודים הבאים מתפרסמים דבריהם של חלק מחבריו ואוהביו הרבים.

למרות העצב שירד על כל הפקולטה המשיך בית הספר לתפקד כרגיל. הדיקן מפרסם את טורו האישי על הנעשה בבית הספר. המחלקה לאורתודונטיה חגגה בכינוס רב משתתפים 50 שנה לייסוד המחלקה. שתי תלמידות, אחת משנה ה' והשנייה משנה ו', השתתפו במשלחת של אלפא אומגה לכינוס בושינגטון בארה"ב, ושלחו לנו דיווח על הכינוס השנתי של האחוזה בת ה-108. משפחתו של דוד סולימני, בוגר שנת 1973, חגגה לראש המשפחה יום הולדת 70 בסיום יסודי בכל המקומות שבהם בילה בזמן לימודיו בירושלים. במדורנו "לזכרה" מסופר על אחת המורות האהובות ביותר בבית ספרנו, ד"ר קטה קופלוביץ ז"ל, שלאחרונה מלאה שנה לפטירתה. עוד תמצאו בגיליון את המדורים הקבועים שלנו: גלימס של וולטר כהן, דברי חכמים ובינינו.

קריאה מהנה,

נח שטרן, עורך

תוכן העניינים

- 3 טור אישי, דבר הדיקן
- 4 כך נזכור אותו...
- 9 50 שנה לאורתודונטיה
- 12 חגיגות 70 לבוגר
- 14 בודהיזם ורפואת שיניים
- 16 לזכרה

דבר הדיקן

אחת המטרות החשובות לנו בפקולטה הוא פיתוח תכניות למען הקהילה. בחודש ינואר פתחנו תכנית המטפחת את הקשר עם אנשים בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית. תכנית מיוחדת זו היא תוצאה של שיתוף בין הנהלת הפקולטה לאק"ם, אלווין ישראל, ד"ר אלן פינקלשטיין, חבר אלפא אומגה מארה"ב, והדיקן היוצא פרופ' אדם שטבהולץ. מטרת הפקולטה היא להכשיר אנשים אלו לעבודה במרפאת השיניים ולהפגיש אותם עם הרופאים שלנו ובעיקר עם הסטודנטים שיהיו בעתיד רופאי שיניים. מפגש זה נועד לקרב בין הרופאים לעתיד לאנשים מוגבלים, כך שבעתיד החכם הטבעי שקיים מהלא נודע ייעלם, והרופאים יהיו פתוחים יותר להעסיק אנשים עם מוגבלויות במרפאות שלהם.

ההתפתחות בפקולטה היא רבה ומגוונת: בתחום התשתיתי, בתחום ההוראתי, בתחום המחקרי ובתחום הקליני. אני קורא לרופאי השיניים בוגרי הפקולטה להצטרף אלינו ולתרום לעשייה. אני בטוח כי הדיאלוג בין המדריכים המנוסים והסטודנטים/מתמחים, וההתחככות עם הידע האקדמי העדכני ביותר ייצרו חוויה מעשירה לכל מי שישתתף בעשייה.

**פרופ' אהרון פלמון
דיקן**

קיצוצים רבים במצבת כוח האדם, מהלך ששיפר בצורה משמעותית את המאזן. כעת אנו מתחילים לפעול למען הרחבת הפעילות הכלכלית באמצעות הגדלת השיווק לטיפולים שאנו יכולים לתת תוך כדי שיפור חוויית המטופל בפקולטה. לשם כך פתחנו מרכז זימונים חדש, ומרכז בדיקות ומיון הצמודים לאזורי הטיפולים. כולנו מקווים שהמהלך הזה יגדיל את נפח הפעילות וישלים את החסר לאיזון הכלכלי של הפקולטה.

הפיתוח האקדמי וההוראתי בפקולטה נמשך כל הזמן וכעת אנו שוקדים על תכניות ההוראה החדשות לקראת שנת הלימודים הבאה - שנת תשע"ז, שההרשמה אליה נפתחה בימים אלו. כמובן שאנו מעוניינים ביצירת תכנית הוראה חדשנית, מעניינת ואיכותית הן בהיבטים התיאורטיים והן בהיבטים הקליניים, והשאלה העומדת בפנינו היא כיצד להתאים את תכנית הלימודים להתפתחות הידע במקצועות השונים בלי להגדיל את היקף הדרישות מהסטודנטים שכבר עכשיו חווים מערכת שעות לא פשוטה. אנו מקווים להמשיך ביוזמות שלנו (עבודה בזוגות על מתרפאים, קורסי בחירה, סטודנט בכיר מנחה במרפאה סטודנט צעיר וכו') ולשפר את חוויית הלמידה של הסטודנטים.

החודש נפרדנו בתדהמה ובצער רב מד"ר מיקי שוורץ מוותיקי המרצים בפקולטה. יהי זכרו ברוך.

טור אישי דבר הדיקן

פרופ' אהרון פלמון

החודש נכנס לתפקידו כמנכ"ל הדסה פרופ' זאב רוטשטיין, שנחשב מנהיג רפואי משכמו ומעלה. עם כניסתו לתפקיד הודיע פרופ' רוטשטיין כי האתגר העומד בפנינו הוא בנייתה של הדסה חדשה. הדסה שהיא אטרקטיבית ברמת איכות הטיפול, המחקר וההוראה, ומחויבת לאמפתיה, לחמלה ולאהבה למטופליה. השילוב ביניהן יחזיר את הדסה למקומה המכובד על המפה! כולנו בפקולטה לרפואת שיניים מצטרפים לחזון של המנכ"ל החדש ומקווים שהפקולטה תיקח חלק בהתפתחות האיכותית והשירותית הצפויה.

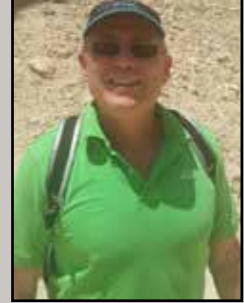
בשנתיים וחצי האחרונות התמקדה הפעילות שלנו בשתי משימות עיקריות: מצד אחד ייצוב המצב הכלכלי של הפקולטה, ומצד שני המשך הפיתוח הפיזי, האקדמי וההוראתי שלנו. ייצובה הכלכלי של הפקולטה נעשה בתחילה על ידי

פרסי רקטור תשע"ה

פרס הרקטור לבוגר הוענק השנה לאמג'ד שחאדה בזכות הצטיינות בלימודים בשנת תשע"ה בהיותו סטודנט שנה א'.

פרס הרקטור למוסמך הוענק השנה לעינת ורון-שחר

כך נזכור אותנו...

מיקי שוורץ ז"ל 1954-2016

עכשיו, כשחברנו מיקי שוורץ ז"ל הלך לעולמו באופן פתאומי, ניתן למדוד את גדולת הנפש שלו ואת כל מה שהוא היה למשפחתו ולחברים הרבים שלו...

הגבורה במסכת עירובין אומרת שמי שרוצה לדעת מה גובה של דקל, מודד קומתו (של המודד) וצלם (של המודד) ושל הדקל), וכך ניתן באופן יוזמי למצוא בערך את גובהו של הדקל. אבל רק כשהעץ נכרת אפשר למדוד את גובהו במדויק. כך גם בני אדם. רק כשאיש דגול הולך לעולמו ניתן לדעת את גדולתו.

יעל חורי - מנהלת המחלקה

חודש קשה עבר על משפחתנו - משפחת שיקום הפה. בן רגע, ללא כל הכנה או התראה, נפרדנו מחבר יקר, מיקי, שהיה איתנו במחלקה שנים רבות עוד מתקופת היותי סטודנטית צעירה. מיקי היה אחד הרופאים המוכשרים במחלקה הן כקלינאי והן כמורה. הוא בלט בכל מה שעשה, וניחן ביושרה פנימית ובערכים שהקרינו על כל סביבתו, כמאמר השיר "היכן ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא." "התמונות האחרונות שהצטלמו יחד צולמו בביקור בלובן בספטמבר, על כוס בירה בפאב, צוחקים יחד עם חברים מהמחלקה. אני מאמינה שכך היה רוצה שנמשיך לזכור אותו. יהי זכרו ברוך.

נעמי ואברהם פודהורצר - חברים

אי אפשר לתמצת בכמה עשרות מילים חוויות מחיים של כ-50 שנות חברות נפש אמיצה שרק הלכה, השתבחה והתעצמה עם השנים, כולל הקשר בין הרעיות ובין כל בני המשפחה. רבות דובר על מיקי הקוסם בעל ידי הפלא בכל מגוון התחומים, אך מה עושים כשנמצאים יחד בטיול בחו"ל, בלובליאנה בשבת, והגב של נעמי רעייתי נתפס והיא מוצאת עצמה ללא יכולת לזוז בכלל? קוראים למיקי שתופס פיקוד: תופס את נעמי בצד אחד, ונותן לי הוראות היכן לתפוס אותה בצד השני, משיכה מקצועית ואלגנטית והופ - נעמי על הרגליים כמו חדשה. הפרידה הפיזית ממיקי קשה עלינו מנשוא, אך עד יומנו האחרון לא ניפרד מדמותו - כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד.

גבי לביא - חבר

איך הלכת לי חבר. כשהתקבלנו לרפואת שיניים והתחלנו ללמוד בהר הצופים, מיקי גר במעונות, וכשיצאנו למילואים יחד בחרנו שתי בנות עם כתב יפה כדי שניתן יהיה לקרוא בקלות את הסיכומים של כל השיעורים. עדינה הייתה אחת הבנות הללו, ואיתה הוא הקים את המשפחה הנהדרת הזו, שאני לא מוצא מספיק מילים כדי לנחם...

עופר ולטר - חבר

לפני הרבה שנים מיקי נכנס עמוק לשיגעון המכוניות. הוא רכש ממני את מכונית המרצדס שהייתה ברשותי 7 שנים, ומיד אחר כך פתח את ספרי הרכב השונים, נכנס לכל הפורומים ברחבי כדור הארץ והחל במרץ רב במקצה שיפורים לרכב. העובדה שהרכב היה למעשה במצב חדש לא הרתיעה את מיקי חברנו לפרק ולהרכיב מחדש כל דבר אפשרי ברכב. שליחים מיוחדים בכל רחבי תבל אצו רצו עם בולמי זעזועים, חיישנים שונים וצינורות שמיד מצאו את עצמם מורכבים במרצדס שמיקי כל כך אהב. ואמנם, מבט אחד מספיק כדי לראות ולהבין שהרכב הנ"ל במצב יותר חדש מרכב שיוצא מהמפעל. היה שלום חבר יקר.

אירית, אחי והילדים לודומירסקי

מנסים להתעורר מחלום רע. כיצד ייתכן שחברנו הכל יכול איננו איתנו עוד?! בעל מסור, אב וסב לתפארת, בן נפלא להוריו וחבר שאין שני לו. ידי זהב, נגר, אומן, מכונאי רכב, ויותר מכל רופא השיניים שרק עליו סמכנו גם כשזה היה כרוך במסע מעבר לים. אנו זוכרים את השבועות שבילינו יחדיו בביתנו בניו יורק. טיולים, שיטוטים, טניס, קניות, חזנות, מחזמר וסתם שעות נפלאות של שיחות אל תוך הלילה. רק לפני חודש ישבנו בחומסייה השכונתית ושוחחנו על חשיבות התא המשפחתי שבחינו. הודות לתבונתך כל הילדים והנכדים הקיפו אותך ואת עדינה שתיבדל לחיים ארוכים. את החיבוק החם שלך אנחנו עדיין חשים, עוד בדיחה ועוד דעה שתמיד מלווה בדברי חכמים ובפסוקים מתאימים מהתורה. האם את כל זה לא נזכה יותר לחוות?

משה גן צבי - חבר

מייק, אייכה?

רק לפני כשנתיים, כשהגעתי לגיל 60, ייחלנו ל"סט" נוסף של שנים שכאלה איתך. בשורת האיום על לכתך חתכה כבאבחת חרב את מה שעדיין ראינו, אנו חבריך, במפגשים המשותפים שלנו, את תקופת הנעורים. כעת, מייק, העברת אותנו לתקופת חיים חדשה.

עד עתה חווינו ביחד, באומר ובשתיקה, את חוויות הנעורים שלנו מתקופת התיכון, חוויות שקישרו אותנו בלב ובנפש, חוויות שגם בנות זוגנו ועדינה היקרה בהן - חשו כי יסודן בחברות אמת. חברות שאינה תלויה בדבר. היית לנו לסמל. סמל של נחישות ויכולת, סמל של שמחת חיים. סמל של מקצועיות ודייקנות, סמל של בריאות ואושר.

מעתה ואילך המפגשים שנקיים בתוך חברותנו יהיו מפגשים יתומים. ממצאות וירטואלית של תחושת נעורים שאפפה את פגישותינו - עברנו למציאות ממשית של בגרות בגיל, למציאות של אובדן וחסר של חבר טוב ונאמן. מייקל, אייכה?

חיים לוטן - חבר

זכיתי להכיר את מיקי בקורס קציני רפואה ב-1981 ומיד נוצר "קליק" שנמשך שנים רבות. לקראת יום העצמאות שלאחר מכן החלטנו לעשות פיקניק משפחתי, והפיקניק הזה ציין את תחילת עידן המנגל. מיקי לקח על עצמו את הארגון, קניית הבשר (בכל זאת השפעה ארגוניאית קלה ברקע) ובחירת המקום. יום העצמאות הגיע ולצערנו שרר מזג אוויר סגרירי עם רוחות וגשם - לא ממש מזג אוויר "אידיאלי" לפיקניק. מיקי לא ויתר. כדבריו: "עצמאות לא מזיזים", במיוחד לאחר שקנינו כל כך הרבה בשר. הפתרון פשוט - פיקניק בבית! לקח למיקי קצת זמן לשכנע את עדינה, והמנגל והגחלים נפרסו במרפסת הקטנה הצמודה למטבח בדירה ברחוב דובנוב. מיקי ואני מנסים להדליק את הגחלים הקפואים ואילו הבנות במטבח מכינות סלט ופיתות. הרוח מחליטה כמובן להביא את כל העשן, הפיח, הריח והניצוצות של הגחלים ישר לתוך הבית. הצעקות של עדינה הגיעו כמעט עד לשמים ואני חששתי שנגמור במשבר בינלאומי חוצה יבשות. כאשר כל המרפסת הקטנה והמשקופים נצבעו מהפיח הבנתי שכולנו נזכור את יום העצמאות הזה הרבה זמן, ובזמן שמיקי הרגיע בעדינות את עדינה - ניסיתי לנקות קצת את המשקופים. בסוף הגשנו בסלון סטייקים חצי מוכנים אבל מיקי עמד בהבטחת המנגל ושמחת יום העצמאות הייתה שלמה.

אורית הרמתי - חברה

למיקי היה מקום לכולם, היו לו חברים שאסף מכל התקופות בחייו (נדמה שאפילו מתקופת הגן). תמיד ידע מה קורה עם כל אחד מהם ושמר איתם על קשר רציף. עדינה, מיכל, בן ורוני היו בראש מעייניו לאורך כל השנים שבהן הכרנו וכמובן אבא, אמא ודודי. החתנים והנכדות הצטרפו לברי המזל שבתחום אחריותו. תמיד התעניין בכל מי שסביבו בצורה קשובה, ועיניו ופניו מאירות ומחייכות, מחפש לעזור ולתמוך. את המקצועיות המדהימה שלו חלק עם כמה שיותר רופאים ותלמידים במגמת מצוינות יוצאת דופן. מיקי יקר ואהוב. אתגעגע לחיבוק שלך, לדיבור איתך ולפניך המאירות.

דודי - אחיו של מיקי

אח שלי היה מיוחד מאין כמותו. בספר המחזור שלו בפקולטה לרפואת שיניים זכה כל בוגר לתיאור שאפיין אותו. אח שלי צויר בגלימה ובשרביט קסמים ותואר על ידי חבריו במילה אחת ממצה - "הקוסם". ואמנם כך הוא נראה בעיני מוריו וחבריו למקצוע ובעיני מאות המטופלים שלו שנגע להם בלב. במידה מסוימת קצת סוריאליסטי לשמוע ממטופלים עד כמה אהבו את רופא השיניים שלהם. הם העלו על נס לא רק את המקצועיות והמוניטין הידועים שלו, אלא גם את היכולת להפוך את הטיפול לחוויה של מסע משותף שנהיר לפרטיו למטופל ומפיג את חששותיו, עד כדי כך שדור הילדים של המטופלים היו שמחים להגיע לקליניקה שלו. אח שלי היה רופא שיניים שהתייחס לעבודתו כפי שאומן מתייחס ליצירה שלו.

אביטל חן - חבר

מיקי האהוב שלנו, הכרנו לפני למעלה מ-30 שנה כאשר היית רופא שיניים מתחיל ומצב השיניים שלי חייב את שנינו לבלות שעות ארוכות מאוד ביחד.

מי בכלל אוהב רופאי שיניים? רק הידיעה בתחילתו של יום שאת סופו אצטרך לסיים על כורסתו של רופא השיניים, עם המזרק ביד, והחיוך שאומר 'תכף תראה מה שאעשה לך', די בה כדי להרוס את כל היום לפני שהתחיל.

איכשהו עם מיקי זה היה אחרת. מגע זהב, עדינות בטיפול, מקצועיות, יסודיות, סבלנות וחביבות עד אין קץ, הפכו את הטיפול למשהו אחר לגמרי.

אגזים אם אומר שחיכיתי בכליון עיניים לטיפולים, אך בהחלט חיכיתי למפגשים עם מיקי.

עם השנים הפכנו לחברים קרובים מאוד, בהתחלה אנחנו ואחר כך משפחותינו, וכך גם הכרתי את פטר רוזנפלד, הלא הוא פטרק'ה שלנו.

רכבנו יחדיו על אופניים, גלשנו בהרים הגבוהים, טיילנו ברגל ובג'יפים, גררנו קרוואנים, שיפצנו מכונית עתיקה וקרוואן ישן, ופנטזנו מה נעשה בפנסיה ובאילו פרויקטים נשקיע את זמננו.

חזרנו כולנו מסקי פחות משבוע לפני פטירתו של מיקי. נהנינו מעשרה ימים רצופים של שמש, תנאי גלישה מעולים והרבה חוויות. במבט לאחור קיימת תחושה שזו הייתה נסיעת פרידה, ממש ממש קרוב ורגע לפני שעזבת אותנו, נדהמים ולא מעלים.

תחסר לנו מיקי, עם החיוך שלך, העצה הטובה, הסבלנות האין סופית והחברות שמעטות יש כמוה.

היה שלום חבר.

פטר רוזנפלד - חבר

מיקי, חברי הטוב, היה כבר ותיק במחלקה לשיקום הפה כשהגעתי לראשונה למחלקה בשנת 1992 והשתלבתי בה כמדריך קליני. בתוך זמן קצר מיקי זיהה ששפת האם שלי היא הונגרית והקשר בינינו הפך להיות אך טבעי. מיקי בן להורים יוצאי הונגריה, ניצולי שואה, דובר מילדות את השפה ההונגרית, ועד מהרה מצאנו 'שפה משותפת' תרתי משמע. מכאן צמחה ידידות שהפכה עם השנים לחברות אמיצה בינינו ובין משפחותינו.

מיקי היה חבר טוב, ידיד אמת. הייתה בינינו חברות מיוחדת, קשר יומיומי ממש. חולקים חוויות, מתייעצים רבות בענייני עבודה ובענייני החיים בכלל. תמיד הייתה בפיו מילה טובה ועצה נכונה. בין לבין גם מצאנו אהבות משותפות בפעילות ספורטיבית כגון אופניים וסקי, וכך בילינו יחד 'זמן איכות' לא מבוטל.

בפקולטה התייחסו אלינו כ'צמד חמד'. בכל פעם שנכנסתי למחלקה שבה הוא לימד, ועוד בטרם הספקתי לברך בוקר טוב, היו הנוכחים מפנים אותי מיד למיקומו של מיקי.

מיקי, אין צורך לומר, היה רופא שיניים משכמו ומעלה. בעל סבלנות ברזל, יחיד ומיוחד. היו לו רעיונות מבריקים לפתרון בעיות סבוכות, וידי זהב למימושם. חסרונו של מיקי ילווה אותי כאן בהדסה, בעבודה ובפנאי. אמשיך כנראה לחפש אותו במקומו הקבוע במחלקה, וכמה כואבת הידיעה שלא אמצא אותו עוד שם...

אהבתי אותך מיקי. איבדתי חבר יקר וקולגה. יהי זכרך ברוך.

סטפני, יששכר, תמרי ושי צרפתי - חברים

מיקי חברנו היקר - חבר של למעלה מ-30 שנה. העיסוק בפטירה שלך מצמרר, בלתי נתפס ונראה כחלק קשה ואכזר של חלום רע. מיקי חבר אמיתי שהציב את המושג חברות במעמד של קדושה, טוהר ומסירות ללא סייג. חברות שניתן להישען ולסמוך עליה תוך ידיעה ברורה: "מיקי כאן, הכול יהיה בסדר". מיקי שלנו תמך בנו ברגעים הקשים ביותר בחיינו, עת איבדנו את בתנו האהובה, וברגעים השמחים כעד בטקס נישואי בנו היקר.

עשרות שנים של טיולים משותפים בארץ ובחו"ל עם הומור ומשחקי מילים המייחדים כל כך את מיקי. דיוק ומקצועיות ללא פשרות, כאשר אפילו המנגל לצליית הדגים צריך לעמוד מאוזן "כמו פלס". מיקי הצליח להעביר לנו בצורה נפלאה את אהבת משפחתו וחבריו, ובמיוחד את הוריו המדהימים. איבדנו אדם כה קרוב ומיוחד שאפילו בזמן כתיבת מילים אלו הייתי רוצה להתייעץ איתו ולשאל אותו - "מיקי מה היית כותב?"...

נזכור אותך לנצח

נח שטרן - מורה, חבר

הייתי המורה של מיקי בלימודיו הקליניים ברפואת שיניים, וכבר אז הכרתי את רמתו המקצועית הגבוהה. שמחתי כשנרשם לשלב של לימודים מתקדמים - לתכנית ההתמחות בשיקום הפה. בסיומה, אחרי שלוש שנים, הוא לא ניגש לבחינות גמר. תמהתי - למה לא? תשובתו הייתה פשוטה: "אני לא צריך את התעודה, אני רק רציתי את הידע". לפני כשבועיים ביקרתי בקליניקה של המתמחים שבה מיקי מכהן כמדריך ותיק וראיתי אותו מדריך את אחד הצעירים. מיקי עבד עם ידיו הזריזות על הפה של מתרפא ותוך כדי הסביר למתמחה כל שלב ושלב. היה נפלא לראות ולשמוע את המורה והאמן לא שומר לעצמו את הסודות הקליניים, אלא מדריך את הסטודנט בכל פרט ופרט, וכל זה בצורה סמכותית של רופא, מקצוען, ואמן אמיתי. יהי זכרו ברוך.

אדם שטבהולץ - דיקן לשעבר, חבר

מעבר להיותו אדם מקסים וחבר נאמן המוכן תמיד לסייע בעצה טובה ובמעשה, מיקי היה עבורי במשך שנים רבות גם אח למקצוע. הידע הרב שרכש, יכולותיו הקליניות ושאיתו לשלמות בכל מה שעשה, הפכו את עבודתנו המשותפת לחוויה בפני עצמה. הקשר המיוחד שיצר עם מטופליו והמסירות להם הפכו אותו לדמות אהובה ומוערכת הן על ידי מאות מטופליו והן על ידי חבריו למקצוע. כישרונו מצא ביטוי בתחומים שונים ולא בכדי רבים מאיתנו פנו להיוועץ בו. כאשר הקמנו בפקולטה את המוזיאון הדנטלי הייחודי לזכרו של חותנו פרופ' מריו אולמנסקי, למיקי היה חלק נכבד בתכנון פרויקט זה ובפיקוח עליו. טובי בעלי המקצוע שסייעו בידינו עמדו משתאים לא פעם לנוכח רעיונותיו היצירתיים וכיבדו את דרישותיו הקפדניות שלא הותירו ספק כי כל מה שיצא מתחת לידו יהא לא פחות ממושלם. מיקי היה דמות ראויה לחיקוי - מורה, מחנך, חבר, ומעל הכול - איש משפחה למופת, אוהב ואהוב על כולם - וכך נזכור אותו לעד.

יומן חדשות הפקולטה

פרופ' סטלה צ'אוש'ו

בתחילת נובמבר 2015 התקיים כנס משותף של המחלקה לאורתודונטיה בירושלים והאגודה האורתודונטית בישראל, לרגל העובדה שהמחלקה לאורתודונטיה של ביה"ס לרפואת שיניים של האוניברסיטה העברית והדסה מיסודה של ארגון אלפא אומגה, חגגה את שנת היובל (המחלקה נוסדה בשנת 1965).

תחת שריבטם של מנהלי המחלקה: פרופ' אדית קיי, פרופ' שולמית שטייגמן, פרופ' ירוחם זילברמן, פרופ' אילנה ברין ופרופ' סטלה צ'אוש'ו, התפתחה המחלקה ותרמה רבות לקהילה המדעית הבינלאומית האקדמית והמחקרית. יחד עם המורים המסורים, הסייעות ומזכירות המחלקה לדורותיהם, המחלקה "חינכה" 88 מתמחים ואלפי סטודנטים לרפואת שיניים.

הכנס המדעי ציין את הישגיה של המחלקה במשך יותר מחמישה עשורים - הישגים שבזכותם רכשה המחלקה מוניטין בינלאומי נהדר למצוינות בהוראה, במחקר ובקליניקה. הוועד המארגן מטעם המחלקה - פרופ' אילנה ברין ופרופ' אדריאן בקר, הרכיב יחד עם הוועד המארגן מטעם האגודה - ד"ר שמוליק עיני, ד"ר עידית ברקנא וד"ר תמר פינקלשטיין, תכנית מדעית מלהיבה.

מימין לשמאל:
ד"ר שמוליק עיני
- יו"ר האגודה
האורתודונטית,
פרופ' מוטי סלע
- יו"ר המועצה
המדעית, פרופ' תמי
פרץ - מ"מ מנכ"ל
הדסה, פרופ' סטלה
צ'אוש'ו - המנהלת
הנוכחית של
המחלקה ופרופ'
ליאור שפירא - סגן
דיקן לענייני הוראה

המחלקה לאורתודונטיה בירושלים חוגגת 50 שנה להיווסדה

פרופ' אדית קיי, המייסדת והמנהלת הראשונה; פרופ' שולמית שטייגמן, המנהלת השנייה; פרופ' ירוחם זילברמן, המנהל השלישי; פרופ' יוכבד בן-בסט, המנהלת הרביעית; פרופ' אילנה ברין, המנהלת החמישית

בוצעה על ידי מורים מקומיים - בוגרי ההתמחויות בירושלים, תל אביב וחיפה.

גם התכנית האומנותית-חברתית שהתקיימה במוזיאון הישראלי בירושלים הייתה מרתקת מאוד. לי באופן אישי היה סיפוק מיוחד מהעובדה שלמרות גילי המופלג התקבלתי על ידי המארגנים והמשתתפים באופן חמים ביותר, והייתי מרוצה מאוד מההשתתפות הרבה של המתמחים שלי מן העבר הרחוק שבאו מכל חלקי הארץ. רבים מהם לא פגשתי במשך שנים רבות. קבלת הפנים החמה שלה זכיתי מכל המשתתפים השאירה אותי עם הרגשה של קורת רוח ושיעור רצון מההתפתחות של המחלקה שלנו בירושלים ומגודלה הנוכחי. הייתה זו חגיגה של חצי מאה שתיזכר לתקופה ארוכה.

פרופ' אדית קיי קויומדג'ינסקי-קיי

האירוע לציון 50 שנה להיווסדה של המחלקה לאורתודונטיה בירושלים התקיים בכינוס בינלאומי בירושלים. לכינוס הוזמנו שלושה מרצים מחו"ל: Prof. Ravindra Nanda מאוניברסיטת קונטיקט בארה"ב, Prof. Bhavna Shroff - מנהלת תכנית התמחות באורתודונטיה מאוניברסיטת קומנוולס בריצ'מונד וירגיניה, וכן Prof. Ates Parlar מאוניברסיטת אנקרה בטורקיה. יש לי ניסיון בכנסים בינלאומיים באורתודונטיה בעולם, אך הכינוס הפעם היה שונה לחלוטין. לא התקיימו הרצאות קצרות של 10-15 דקות כמקובל, אלא הפעם כל הרצאה נמשכה כ-45 דקות, ובסוף כל הרצאה התקיים דיון. ההנחיה של הדיונים אחרי כל הרצאה

פרס מכובד לפרופ' סגן-כהן

לאחרונה נודע שפרופ' סגן-כהן, המנהל בפועל של המחלקה לרפואת שיניים קהילתית, זכה בפרס המכובד ע"ש TRENDLEY DEAN MEMORIA H. AWARD מטעם IADR לשנת 2016. הפרס נחשב ליוקרתי מאוד והוא מוענק על תרומתו המשמעותית של הזוכה למחקר דנטלי. הפרס מוענק בליווי סכום כספי מכובד ותעודה מיוחדת. הפרס יימסר בחודש אפריל 2016 בטקס פתיחת הכינוס השנתי של IADR בסיאול, בירת דרום קוריאה.

הסכם שיתוף פעולה בין שתי מחלקות

נחתם הסכם שיתוף פעולה בין המחלקה לרפואת שיניים לילדים של הפקולטה לרפואת שיניים באוניברסיטה העברית והדסה לבין המחלקה לרפואת שיניים לילדים של אוניברסיטת מניטובה (University of Manitoba) מקנדה. במסגרת ההסכם תתאפשר רוטציה של מתמחים בין שתי המחלקות. המחלקות יחשפו את מתמחי המחלקות לניסיון, מחקר, וידע קליני נרחב. המשתתפים ילמדו מדרכי העבודה של עמיתיהם במדינה האחרת, ויראו את עבודתם בהקשר בינלאומי. בחתימת ההסכם נכחו (משמאל לימין):

מנהלי המחלקה לרפואת שיניים לילדים בעבר: פרופ' יוסי שפירא; מנהלת המחלקה לרפואת שיניים: פרופ' דיאנה רם; פרופ' אליעזר אידלמן; פרופ' אהרון פלמון; דיקן הפקולטה לרפואת שיניים; מנהל המחלקה לרפואת שיניים לילדים במניטובה: Prof. Charles Lekic; מנהל תכנית ההתמחות: ד"ר מוטי מוסקוביץ; מנהל DVI: ד"ר רועי פטל; מרדים בכיר בבי"ח שניידר לילדים ובאוניברסיטת מניטובה: פרופ' אליה פלד.

המועמד לניתוח בישיבת המחלקה. ישיבה שבועית זו, בניצוחו של מנהל המחלקה פרופ' נרדי כספי, מהווה סימולציה נצחית למבחן שלב ב' ולחיי ככירורג בכיר. שאלות כגון "מהו המבנה שנמצא 32 מ"מ מהאתר שעליו אני מצביע?" הופכות לשגרת חיים. הציפיות ממני הן מוחלטות, וכוללות אבחנה מבודלת, זיהוי אנטומיה בהדמיות, שליטה בספרות, הצעת תכנית טיפול וחלופות. אני נשאל שאלות, אני שואל אותן. אני מספק תשובות ומגבה אותן.

אך כגודל הדרישות, כך גודל התגמול. לאחר הפגנת הידע, ניתנת ההזדמנות ליישמו. עד שלב זה כבר זכיתי לבצע תיקון שברים בעצמות הפנים, ניתוחי אורתוגנטיה, ניתוחים אונקולוגיים, קצירת עצם מאגן ושחזור גרמי, והרשימה עוד ארוכה. כל זאת במקביל לכירורגיה הקטנה – הכוללת עקירות, חשיפת נבטים, התקנת שתלים והרמות סינוס. בחלוף השנים קשת הידע מתרחבת דרך רוטציה במחלקות הרדמה, טיפול נמרץ, פנימית, כירורגיה כללית, פתולוגיה ופלסטיקה. כל נשכח את הדרישה לביצוע מחקר חדשני, לכתוב מאמרים ולהצגה בכנסים. היקף העבודה מתרחב והציפיות גדולות ללא הפסקה. ההתמחות עמוסה וקשה מאוד. עם זאת, היא מרתקת, האתגרים עצומים והשמים הם הגבול.

שגרת העבודה התחילה ימים ספורים לאחר אותה שיחה, בתקופת החפיפה. נחשפתי לעבודת המחלקה ונדרשתי לרכוש ידע רב ומיומנות בתקופה קצרה. בבוקר: עבודת המרפאה והמחלקה – זיהומים, טראומה, אונקולוגיה, אורתוגנטיה, מומים מולדים, בלוטות רוק ומפרקי הלסת. בערב ובראשית הלילה: חדר המיון וחדר הניתוח. בשעות הלילה המאוחרות: בבית עם הספרים. תקופת החפיפה

מסתיימת ביעף, והנה אני עצמאי, מאבחן ומטפל. מלווה אותי לאורך היממה רופא כונן בכיר שמוכן לכל שאלה והתייעצות, אך החינוך הוא לעצמאות ומקצועיות ללא פשרות. עליי לעמוד בציפיות גבוהות ביותר, והעבודה קשה.

תקופת החפיפה הסתיימה, ואני, האחראי על המאושפזים במחלקתי, מייצג למחלקות בית החולים ונותן מענה בחדר המיון והטראומה: החל בזיהומים בפנים ובלסתות, דרך שברים בעצמות הפנים, וכלה בטרואומת רקמה רכה מהסנטר ועד המצת. העומס גדול מאוד ועליי להתמודד עמו בהצלחה.

ולגולת הכותרת בהתמחות – חדר הניתוח. כבר מיומי הראשון עליי להציג את

תכנית ההתמחות בכירורגיה פה ולסתות

ד"ר שי שרון, מתמחה

"שלום, רפי זלצר מדבר". 4 מילים אלו היו יריית הפתיחה בפרק האינטנסיבי ביותר בחיי. שנה וחצי חלפה מאז אותה שיחת טלפון, שבה התבררתי כי התקבלתי לתכנית ההתמחות בכירורגיה פה ולסתות.

כנס אלפא אומגה 2015 ושינגטון ארה"ב

מתי סלע - שנה ה'
מור מסיקה - שנה ו'

לבריאות. במסגרת הכנס השנה הוזכר פרויקט גדול המסייע ומעניק שירותים דנטליים לניצולי שואה ברחבי ארה"ב.

אחד הערכים שמאפיינים את הארגון הזה הוא צדק חברתי וניסיון להפוך את הקהילות הסובבות למקום טוב יותר. ניתנה לנו ההזדמנות להתנדב במוסד גמילה לסמים בערב חג המולד, ולסייע לחוסים בו בהגשת ארוחת החג. חוויה זו, שכללה מפגש עם אנשים שונים ומגוונים ועבודה עם הצוות במטבח, תיזכר כחוויה רבת רושם וחד-פעמית.

נקודת ציון נוספת הייתה הביקור במוזיאון השואה של ושינגטון שגרם להתחבר לשורשים וליהדות תוך כדי העצמת חשיבות הזיכרון. עם כניסתנו למוזיאון קיבלנו כרטיס עם פרטים אישיים על ניצול שואה, דבר שיצר חיבור עמוק יותר לסיטואציה ולאנשים שחיו בתקופה נוראה זו. התרשמנו גם ממבנה המוזיאון שיוצר מעין מסלול שבו מתקדמים על ציר זמן שנע בין השנים שקדמו למלחמת העולם השנייה עד לשנים שאחרי סיום המלחמה והקמת מדינת ישראל.

בסיום כל ערב בכנס התקיים מפגש אירוח שבו נפגשו כל באי הכנס, כולל הסטודנטים וחברים ותיקים, וניתנה הזדמנות לקיים שיחות אחד על אחד עם מיטב חברי הארגון בעולם. דיברנו על העשרה לגבי לימודי רפואת שיניים ברחבי העולם וקיימנו דיונים על המגמות המשתנות של המקצוע בשנים הקרובות. בנוסף, נערכו מפגשים עם סטודנטים יהודים מרחבי העולם שכללו החלפת חוויות וגיוש תכנית פעולה משותפת ופרטנית שתיושם על ידי נציגי הסטודנטים המשתייכים לארגון.

הכנס הסתיים בערב הכתרה מרגש במיוחד שנפתח בשירת "התקווה" והסתיים בהכתרה של הנשיאה החדשה, וונדי ספקטור מסיאטל, ארה"ב.

ב-25.12.2015 התקיים כנס אלפא אומגה השנתי. הפעם העיר המארחת הייתה ושינגטון DC ובכנס זה סיים הנשיא העולמי אדם שטבהולץ את תפקידו, ונבחרה חברה ותיקה לתפקיד הנשיאה החדשה. כנציגות הסטודנטים בשנים ה-1 יצא לנו לקחת חלק ולהצטרף למשלחת ישראל שכללה את הדיקן אהרון פלמון וסגן הדיקן ליאור שפירא. המשלחת של הדסה התקבלה בסבר פנים יפות והייתה התעניינות רבה בבית הספר שלנו ובנעשה בו.

ישיבת העסקים הראשונה של הכנס נפתחה בטקס שבו כל אחד מהסטודנטים שהגיעו מרחבי העולם נשא דגל של מדינה הממייכת לאלפא אומגה. ניתן היה להתרשם מכמות הדגלים הגדולה המייצגת מספר נרחב של המדינות החברות באחוזה, והרגשנו גאווה לשאת את דגל ישראל.

בתור סטודנטיות מישראל שנמצאות פעם ראשונה בכנס הזה, הצלחנו להבין את המשמעות הגדולה העומדת מאחורי אלפא אומגה. מדובר בארגון שמאגד בין שורותיו רופאי שיניים מרקעים תרבותיים שונים המאמינים בעקרונותיו ומטרותיו של הארגון: מקצועיות, אחווה ומחויבות לערכי היהדות. החזון של אלפא אומגה הוא להעשיר את חייהם של החברים בארגון גם בפן המקצועי וגם בפן החברתי. במהלך הכנס ניתן היה להתרשם מהשיתופיות בין החברים שבאה לידי ביטוי בהתייעצויות בסוגיות מקצועיות שונות ובקשרים ההדוקים בין חברי האחוזה. אלפא אומגה תומכת באידאליים עולמיים של בריאות אוראלית וחינוך

חגיגת יום הולדת 70 סיור בעקבות הקריירה הדנטלית

המשיכה ללוות אותו בכל שנות לימודיו. ב-1972 נולד בנם בכורם – שרון. בשנת 1973 דוד סיים את לימודיו וקיבל תואר ד"ר לרפואת שיניים. באותה שנה נאלצו הזוג סולימני לחזור לאירן כדי לבקר את אביו של דוד שהיה חולה מאוד. בהגיעם לטהרן נלקח מדוד הפספורט וכדי לקבלו בחזרה דרשו ממנו לשרת בצבא אירן. בתחילה דוד נשלח לדרום אירן ליישובים נידחים, ולאחר כחצי שנה הועבר לעיר שירז. באותו הזמן נפטר אביו ע"ה.

בהיותם בשירז, נודע להם שלבית הספר המקומי לרפואת שיניים הגיעה משלחת של רופאים מישראל כדי לתגבר את בית הספר המקומי. בראש המשלחת עמד הפרופ' שאקי – לשעבר הדיקן המייסד של בית הספר לרפואת שיניים בירושלים, ואיתו הגיעו הפרופ' נח שטרן ורעייתו מיקי. ביום שישי, ערב שבת, נפגשו נח ודוד בהפתעה בבית הכנסת המרכזי בשירז בעת קבלת שבת. הפגישה אירעה בפני קהל של כ-100 מתפללים ואף אחד מהקהל לא הבין מאיפה השניים מכירים. למעשה נח ודוד הכירו עוד בירושלים כשדוד היה תלמידו של נח בעת לימודיו

ד"ר דוד סולימני, בוגר בית ספרנו משנת 1973, חגג 70 בחודש ינואר 2016. כל משפחתו ובראשם רעייתו הנאמנה והאוהבת – מירב, החליטו לעשות לו מסיבה משפחתית מקורית. השתתפו במסיבה: הזוג סולימני, ארבעת ילדיהם הנשואים וכל שבעת נכדיהם. הם החליטו לעשות סיור הפתעה לראש המשפחה במקומות בירושלים שהיו לציוני הדרך בחייו המקצועיים.

מירב סולימני

דוד עלה ארצה מאירן בשנת 1965 כנער בודד. שפתו היחידה באותם ימים הייתה פרסית. הוא נרשם לאולפן לעברית ואחר כך גם למכינה לאוניברסיטה, ובשנת 1967 התקבל ללימודי רפואת שיניים בבית הספר לרפואת שיניים של האוניברסיטה העברית והדסה. לא קל היה לו הדבר, היות שהיה עליו לדאוג גם לפרנסתו, שכר לימוד, מגורים ועוד. הוא לא בחל בשום עבודה: עבד בספרייה הלאומית, במכס, ואף כאח במשמרת ערב ולילה במחלקות שונות בהדסה. בשנת 1971 הוא התחתן עם מירב סולימני, והיא

הפקולטה לרפואת שיניים Faculty of Dental Medicine

ומבני ברק. כך נוצר קשר אישי עם אדמו"רים שונים שהעריכו את עבודתו המקצועית של דוד. בפתח תקווה נולדו להם עוד שני ילדים מקסימים – ראומה-טובה ורחמים-נתנאל שיחיו. כאמור, השנה מלאו לדוד 70 שנה. משפחת סולימני מצאה לנכון לציין זאת בדרך מיוחדת וערכה לדוד סיור מפתיע במקומות שבו התפתחה הקריירה הדנטלית שלו. בין השאר הם סיירו בהדסה (ראו תמונות) ושם הקריאו לדוד את ברכתו של נח שטון שתיאר להם את המפגש המפתיע בין השניים בערב שבת בבית הכנסת בשירו לפני כ-100 בני הקהילה שלא הבינו איך דוד סולימני השתקן מכיר את האורח מישראל. כמו כן הם סיירו בשיכוני הסטודנטים בקריית יובל וגם בקריית שמואל בתחנת הרכבת, שם עבד דוד במכס, וסיימו את הסיור בביקור ססגוני וטעים בשוק מחנה יהודה.

בפקולטה. הקשר בין השניים חודש והתחזק. אחר כך במשך כשנה התחלפו הרופאים שהגיעו לאירן מישראל בכל שלושה שבועות. באותו זמן מונה פרופ' שאקי לסגן של הדיקן המקומי, אבל באופן מעשי הוא היה המנהל האמיתי של בית הספר באירן. איך הגיעו לפתע רופאים מישראל לשירו שבאירן? האירנים פנו לפילדלפיה שבארה"ב וביקשו עזרה. הדיקן של פילדלפיה פנה לירושלים וביקש שבשל קרבתם לאירן הם יעזרו לארגן במקומם את בית הספר המקומי.

לאחר זמן מה חזרו הסולימנים לטהרן ושם נולדה בתם נילי. כאשר חומייני עלה לשלטון והתחילה המהפכה הזדרזו הסולימנים לחזור ארצה. בארץ גויס דוד לצבא ושירת כקצין רפואה בחיל האוויר. הם התיישבו בפתח תקווה והיו לדוד מתרפאים מפתח תקווה

קבלת פנים שערך למה סאוקה (ניז'ר)
בודיהיסטי בכיר) יחד עם עוזרו הבכיר
לאורחים

בין בודהיזם לרפואת שיניים

ד"ר שחר אייל

בוגר בית ספרנו משנת 1998

עוד מצעירותי יש לי חיבה לתרבות העולם השלישי. כשבגרתי, השכלתי לרתום את מיומנות מקצועי לאהבת הנדודים. בכך אני מקבל ונותן, וזוכה לקשר בלתי אמצעי עם האוכלוסייה המקומית שלא הייתי מקבל כתייר מן המניין.

בעקבות התכתבות עם עמותה טיבטית בארה"ב, הצטרפתי למשלחת השנתית של רופאים מתנדבים. החיבור למשלחת האמריקאית היה בעזרתו של ד"ר רביב גלוברזון שיצא שנתיים קודם לאותו מקום. הרעיון הוא פשוט: רופאים נוסעים לטיבט ומסייעים כפי יכולתם לתושבים המקומיים, חינם אין כסף. רפואה מודרנית אינה נפוצה בטיבט, במיוחד לא באזורים הכפריים. הנסיעה היא על חשבון המתנדבים, אך השהייה היא באירוח במנזר המקומי. היו במשלחת רופא שיניים – אני, שלושה רופאים כלליים, אחות ואקופונקטוריסטית. כולנו הבאנו ציוד רפואי רב, שרובו פרי תרומות.

טסתי לסין ומשם לטיבט, ואת חבריי למשלחת פגשתי באחת מטיסות הפנים. התקבלנו בחום כבר בשדה התעופה הקטן של YUSHU. פגשנו את לאמה טאטופס האחראי, ואת צוות המתורגמנים שליווה ותיווך בינינו לבין האוכלוסייה המקומית. משם נסענו עוד כ-200 ק"מ עד מנזר RAKTRUL, שהיה לביתנו במשך שבוע. במישורים הירוקים האינוסופיים שנשקפו מחלון המכונית רעו בשלווה עדרי היאק. באוהל נוודים בדרך התוודענו ליוגורט יאק טעים. בהמשך כבר הכרנו גם את החמאה, הגבינות, הבשר ומוצרי הצמר שמפיקים מחיה מופלאה זו.

במנזר חיכו לנו 12 נזירות צחקניות שליוו אותנו בחיי היום-יום ובחדרי הטיפול, ודאגו לנו לאוכל במסירות אין קץ. בסוף כל יום היו מתכנסות בחדר התפילות המקושט ושם מלמלו ושרו במשך שלוש שעות את התפילה היומית, בליווי התוף והמצלתיים הטקסיים. החל מהבוקר שלמחרת כבר היינו בעבודה. אני יכול לספר בצער שהמודעות הדנטלית

של התושבים המקומיים נמוכה מאוד ותחלואת העששת גבוהה. מפאת חוסר במכשור דנטלי אלקטרוני לא ניתן לבצע גם טיפולים פשוטים כמו סתימות, כך שברירת המחדל היא עקירת שיניים. האנשים מודעים לכך ומקבלים בהכנעה את העובדה שכבר בגיל 40-50 יישארו בפיות מחוסרי שיניים. חלק מעבודת הקבוצה היה לעורר מוטיבציה לשימוש במברשות שיניים שהובאו במיוחד. חדר מסוים במנזר הוסב למרפאה זמנית, והמטופלים נכנסו אליו בזה אחר זה: נערה צעירה, גבר בגיל העמידה, או סבתא בבגדים סגוניים, כל אחד מצביע על שן כואבת שנרקבה ומבקשים לעקור אותה. במקרים רבים ביקשו לעקור הרבה יותר משן אחת. כל שנותר לי היה לאשר את האבחנה ולבצע את הטיפול.

הצוות שעזר לי כלל סיעת, אשתו של אחד מרופאי המשלחת, מתורגמן מקומי צעיר, ושתי נזירות שעמלו על ניקוי הכלים וביצעו סטריליזציה (בתוך סיר לחץ). מלבדם נכנסו לחדר כל מיני סקרנים שהיו

שני שולחנות חוכרי יחד והוסבו לכיסא דנטלי בו שוכב המתרפא

מנזר ראקטרול

"חדר המתנה" במרפאה המאולתרת

מביטים בפליאה ברופא שעל פניו משקפי הגדלה, ומביעים מלמול הערכה בכל פעם ששן נשלפת והונחה אחר כבוד על המגש. הבונוס למטופלים ברופא מתקדם שכמותי, הוא השימוש הלא מוגבל בחומרי אלחוש ובתרופות שחולקו למטופלים למניעת כאב או זיהומים. היה ביקוש עצום לטיפולים אצל כל הרופאים, וקשה היה לנהל את הכמות הגדולה של אנשים שצבאו על דלתות המנזר. רבים הגיעו מתוך רצון לקבל סוף-סוף טיפול בתחלואים שונים, והם ציפו לכך זמן רב.

חמישה ימי עבודה הותירו אותי חסר חומרי אלחוש וכך הסתיימו התורים הארוכים מול פתח המרפאה המאולתרת. גם לשאר הרופאים אזלו התרופות, ואת הזמן הפנוי ניצלנו לסיור במנזרי הסביבה, שם גם פגשנו במנהיגים הרוחניים המקומיים שבירכו אותנו ונתנו לנו קמעות שלהם, סגולה לבריאות ואריכות ימים.

למרות החן האתני היה לי קשה שלא לעשות השוואה למקובלים למיניהם שבארצנו. הברדל בולט – הברכות שקיבלנו היו חינם.

בסיום השבוע התחלקנו לקבוצות קטנות והוזמנו לסיור בביתם של המתורגמנים שליוו אותנו. החלפנו מתנות, מיילים ופרטי קשר. הטיסה הביתה הייתה קלה במטען אך מלאה בזיכרונות של אנשים, מקומות, מנהגים ואוכל. הייתה גם צביטה של געגוע שמתחיל עוד לפני שהכול נגמר.

ד"ר קטה קופלוביץ ז"ל 1947–2014

שיניים בעיר קושיצה שבמזרח סלובקיה ב-1964. ב-1968, ב"אביב של פראג", נוצרה הזדמנות לעזוב את צ'כוסלובקיה ושנינו אכן עזבנו יחדיו. בדרך לישראל נישאנו בבית כנסת בווינה ועלינו ארצה.

בארץ חיקתה לנו מציאות חדשה, שפה חדשה ובית ספר חדש. עם בואנו ארצה התקבלנו לאולפן באוניברסיטת חיפה, ושם למדנו עברית במשך חצי שנה. בסיום האולפן התקבלה קטה לבית הספר לרפואת שיניים בירושלים לשנה רביעית, מחזור 1969/70. כדי להשלים הכנסה בשנות לימודיה באוניברסיטה היא עבדה בבית החולים הפסיכיאטרי בטלביה בירושלים. תקופת לימודיה הייתה תקופה מאתגרת וקשה. בנוסף על התאקלמות בארץ חדשה היו קשיים כלכליים והיה צורך להתמודד עם שפה לא מוכרת. למרות זאת, קטה סיימה את לימודיה בהצלחה ומיד עם סיום המבחנים נולד בננו הבכור רוני. עם תום הלימודים נשאלה השאלה – "מה הלאה?". קטה לא רצתה לעבוד במרפאה פרטית, ולכן בחרה לעבוד בבית הספר לרפואת שיניים ב"הדסה" במחלקת

פרופ' יורי קופלוביץ

עברו יותר מ-20 חודשים מאז שקטה שלי עזבה אותנו והשאירה אותי לבד. עברו 20 חודשים ולא עבר יום שאיני נזכר בה כמה וכמה פעמים. אני חושב מה היא הייתה אומרת, איך הייתה מגיבה במצבים שונים. לכתוב על קטה שלי זה לא פשוט. היא הייתה אשתי, זוגתי, חברתי, יועצת שלי, המשענת שלי. במשפט אחד: היא הייתה האישה הקרובה ביותר אליי, היא הבינה אותי ויכולתי לסמוך עליה בלי גבול. הייתה אם ילדינו וגידלה אותם לתפארת. לעתים, כשאני מסתכל על ילדינו, שכולם בעלי משפחות, אני מזהה בהם הבזקים מהתנהגותה של קטה, ולא פעם אני פונה לבתנו יעל בשם "קטה" בהיסח הדעת.

סיפור חייה

קטה נולדה ב-24.4.1947 בעיירה קטנה בשם לוויצה בצ'כוסלובקיה – היום דרום-מערב סלובקיה. אחרי שסיימה את לימודיה בבית הספר התיכון התקבלה קטה לבית הספר לרפואת

קרה שהייתי מציג את עצמי במקומות מסוימים והתגובה הייתה: "אתה בעלה של קטרינה?!" ומיד הייתי שומע על תרומתה של קטה למיומנותו של פלוני אלמוני ברפואת שיניים. למרות שמאוד הייתי רוצה לא לספר על מחלתה הארורה של קטה, אני חייב, ולו רק כדי לתאר קצת את האצילות, העקשנות והגאווה שלה. אני זוכר ימים שבהם קטה כמעט שלא יכלה לקום מהמיטה, אבל התעקשה ולא ויתרה, מנצלת את האנרגיות האחרונות שלה, כדי לעלות על כיסא הגלגלים ולהגיע להדרכה. המחלה כרסמה בה אט אט, וביוני 2014, אחרי שסיכמה את שנת הלימודים בשיבת מחלקה, חזרה הביתה, נכנסה למיטה ולא קמה עוד.

הייתי רוצה שקטה תיזכר כמדריכה וכמחנכת שהקנתה לתלמידיה את יסודות רפואת השיניים, כמורה אכפתית שהשקיעה את כל מאודה בחינוך דור העתיד של רופאי השיניים בישראל, כאדם מלא גאווה, כאימא וכרעיה מדהימה.

יהי זכרה ברוך

פריודונטיה, עד שהוצע לה לעבור לרפואת שיניים משמרת. במחלקה זו קטה הייתה אחראית על הדרכת סטודנטים. היא ראתה בתפקיד זה ייעוד ומילאה אותו במסירות רבה. היא הכירה היטב כל סטודנט וסטודנט, לא רק את הישגיו בלימודיו, אלא גם את סיפורו האישי. הכנת המבחנים והגשתם הייתה בשבילה לא רק מבחן של הסטודנטים, אלא גם מבחן שלה. קטה ראתה את עצמה לא רק אשת מקצוע אלא גם כמורה ומחנכת, ובכל שנה התכוננה להרצאות כאילו העבירה אותן בפעם הראשונה. השמועות והסיפורים תיארו את קטה כמורה קפדנית מאוד וקשוחה. היא הייתה מלאת גאווה בתפקידה כרופאת שיניים ומחנכת, ולא נתנה לשנים לשחוק את החדות המקצועית שלה ואת הציפיות שלה מתלמידיה. למרות הקשיחות הרבה ששידרה, הסטודנטים העריכו וכיבדו אותה מאוד. הם כיבדו אותה על המקצועיות, הכנות, התבונה ועל התלהבותה מהמקצוע, ובעיקר מהאנושיות והישירות שכל כך אפיינו אותה. אני זוכר שלעתים התייסרה קשות אם אחד הסטודנטים שלה נכשל או שלא סיים את שנת הלימודים. לא פעם

A Glimpse into the Past

by D. Walter Cohen DDS

In the Hebrew University Hadassah-University of Pennsylvania collaboration there were a number of firsts. The first Periodontal Prosthesis program in the world started at Penn in 1955. Jacob Ehrlich entered the program in 1967 and did extremely well. It was extremely difficult not to try to recruit him for a faculty position at Penn but our affiliation agreement was to strengthen the Hebrew University Dental School faculty so it was hands off. Jacob's class was the first to study for 3 years in Periodontal Prosthesis.

Another first was the Oral Medicine graduate program started at Penn under the leadership of Dr. Irwin Ship and Dean Lester Burket. One of the early students was Adi Garfunkel whose training enabled him to develop a similar program for dental students at the Hadassah Hospital which soon received international acclaim. Penn was happy to have Adi Garfunkel back in Philadelphia for a sabbatical year in collaboration with their affiliation with the Medical College of Pennsylvania.

Penn dental students in the 1970's had to take a 6 week extramural experience in hospital oral medicine. It was interesting how several Penn students chose to take their training at Hadassah Hospital under Professor Garfunkel. In a sense it was a second generation in the Penn-Hadassah relationship. Jacob Ehrlich took the principles of Periodontal Prosthesis back to the Middle East and Adi Garfunkel strengthened the Penn-Hebrew Affiliation by bringing Penn Dental students to Israel to study.

דברי חכמים

ואת עשרת בני המן תלו - בימים ההם ובזמן הזה

הרב מרדכי דימנטמן

בעל תואר MA, מנהל המכון להכשרת מורים
בישיבת "כרם ביבנה". מכשיר רבנים ומורים
ב"בית מדרש לחינוך והוראה" במבשרת ציון

dimentman14@gmail.com

הסופי" הנאצים ימ"ש הם ממשיכי דרכם
של בני המן, בא שטרייכר האנטישמי
הגדול ואישר זאת מבלי להתחרט !

סמלי הדבר, שכשם שבשושן הבירה נתלו
עשרת בני המן, כך נתלו בנירנברג 2000
שנה אחרי כן עשרה מראשי הצוררים נגד
העם היהודי.

גדולה מכך, במגילת אסתר, בפירוט
רשימת שמות בני המן, יש שלוש אותיות
שנכתבות לפי המסורת באותיות קטנות
מהרגיל: ת, ש, ז (פרשנדתא, פרמשתא,
ויזתא) המרמזות על השנה העברית
תש"ז, הלא היא שנת 1946 - שנת משפטי
נירנברג.

כן יאבדו כל אויביך ישראל !

בנובמבר 1945 החל משפטם של בכירי
הפושעים הנאצים שנתפסו על ידי בעלות
הברית. משפטם כונה בשם "משפטי
נירנברג" על שם העיר שבה נערך המשפט
שקיבל הד עולמי.

ב-30 בספטמבר הוכרע דינם של 11
מהנאשמים למוות בתלייה.

כליל ה-15 לאוקטובר, ערב הוצאתם
להורג, התאבד בתאו הרמן גרינג (משנהו
של היטלר) ימ"ש, ועשרת האחרים נתלו
בזה אחר זה ביום הושענא רבה בשנת
תש"ז (כשנה ומחצה לפני הקמת מדינת
ישראל).

בעת הוצאתו להורג של הצורר יוליוס
שטרייכר (עורך העיתון האנטישמי
הידוע לשמצה "דר-שטרימר"), הוא צעק
במילותיו האחרונות: "הייל היטלר ! חג
פורים שמח 1946 !".

- אם היה ספק בכך שאדריכלי "הפתרון

בינינו

מתי, איך ואיפה הקמנו את בית ספרנו?

נח שטרן

nstern@cc.huji.ac.il

הספר בזמן הקמתו לפני בואנו לעין כרם?
וכבר נכתב לא מכבר: "ידע כל עובד
במרכז הרפואי הדסה את מקור השם ואת
המוטו של הארגון שבו הוא עובד".

לו זה היה עדיין תלוי בי, הייתי מכניס
לתכנית הלימודים קורס על ההיסטוריה
של בית הספר לרפואת שיניים בירושלים.
יגאל אלון כתב בספרו "מסך של חול"
את הדברים הבאים: "עם שאינו יודע את
עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל".

שם בית ספרנו ארוך ומלא תהיות
— "הפקולטה לרפואת שיניים של
האוניברסיטה העברית והדסה מייסודה של
אחוות אלפא אומגה". מי מהסטודנטים
יודע מה זה אלפא אומגה? מה יודעים
הרופאים הצעירים על מייסדי בית הספר?
מי מהמתמחים הצעירים יודע מתי קם בית
הספר? ומי מהמורים יודע היכן שכן בית

בואו לגלות את הכוח שבסיבים

everX Posterior™

הינו חומר מרוכב מחוזק בסיבי זכוכית אשר פותח במיוחד במטרה להיות תחליף לדנטין בשחזורים גדולים במיוחד בשיניים אחוריות כאשר החלפת האמייל מתבצעת ב-

G-aenial Posterior

סיבי הזכוכית של GC everX Posterior לא רק מחזקים את החומר אלא גם מונעים במהלך ביצוע השחזור את היווצרותם של מיקרו-סדקים, הנחשבים לסיבה העיקרית לכישלון השחזור בטווח ארוך. GC everX Posterior נותן מענה יעיל ובטוח במקרים בהם יש צורך בשחזורים גדולים במיוחד בשיניים אחוריות.

everX Posterior™

מבית GC

BULK FILLING
מחוזק בסיבי זכוכית:

חוזק וגמישות
ללא פשרות

GC - חומרים לבניית 216

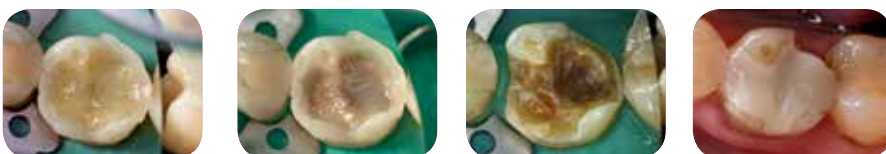
כשאתם, ובין!

• הכנה רחבה הכוללת יותר מ- 3 משטחים

Dr. M. Diemaes,
Denmark

• הכנה רחבה הכוללת תלוליות חסרות

Dr. Y. Marinova,
Bulgaria

• חללים עמוקים (Class I, II) ושיניים לאחר טיפול שורש

Dr. R. Veleninov,
Bulgaria

• שחזורים מחליפי אמלגם ישן (בדרך כלל כבר ישנם סדקים ראשוניים בשן)

Prof. M. Peumans,
Belgium

GC

GC Europe -Israel Branch

4 Koifman st., Tel Aviv 68012 Israel

Tel. +972-3-7979610

Fax. +972-3-7979626

info@gcisrael.com

www.gcisrael.com